

EXP[®]

TOUR & TAXIS, BRUSSEL
VANAF 4 APRIL 2025

AMAZÔNIA

DE MUST-SEE TENTOONSTELLING VAN FOTOGRAAF

SEBASTIÃO SALGADO

MUZIKALE COMPOSITIE
JEAN-MICHEL JARRE

SCENOGRAFIE
LÉLIA WANICK SALGADO

p7 INLEIDING

p8 DE TENTOONSTELLING

p9 SCENOGRAFIE

p11 AMAZONIA ZIEN EN HOREN

p16 INTERVIEW

p20 MUZIKALE INSTALLATIES

p22 TEMPORA

p24 PARTNERS

p29 PRAKTISCHE INFORMATIE

p3 - Adão Yawanawá in een hoofdtooi van adelaarsveren, met gezichtsverf gemaakt van de vrucht van de genipboom (Genipa americana). Dorp Nova Esperança, inheems gebied Rio Gregório, staat Acre, 2016

p4 - Yawanawá Indiaan. Deelstaat Acre, Brazilië, 2016.
• Sebastião Salgado

AMAZÔNIA

DE MUST-SEE TENTOONSTELLING VAN FOTOGRAAF

SEBASTIÃO SALGADO

MUZIKALE COMPOSITIE
JEAN-MICHEL JARRE

SCENOGRAFIE
LÉLIA WANICK SALGADO

INLEIDING

De Amazone heeft altijd tot de verbeelding gesproken. Hoewel het aanleiding geeft tot veel metaforen, is het beeld vaak ver verwijderd van de werkelijkheid. Dit uitgestrekte gebied strekt zich uit over negen Zuid-Amerikaanse landen en beslaat een gebied dat tien keer zo groot is als Frankrijk. Meer dan 60% van dit tropische woud, het grootste ter wereld, bevindt zich in Brazilië.

Toen de Portugese navigators in 1500 in Brazilië aan land gingen, telde deze dichte, rijke vegetatie, geïrrigeerd door talloze rivieren, naar schatting zo'n vijf miljoen inwoners. Vandaag de dag zijn er slechts 370.000 mensen, verdeeld over 188 groepen die 150 verschillende talen spreken. Tot op heden is er met 114 geïdentificeerde groepen nooit contact geweest.

Sinds de 17e eeuw zijn er steden ontstaan langs de Amazonerivier en zijn zijrivieren. Maar halverwege de twintigste eeuw begon een triest hoofdstuk in de overlevingsstrijd van de lokale bevolking: migratiestromen uit het zuiden van het land leidden tot ontbossing om plaats te maken voor veeteelt en sojateelt. Nieuwe wegen en de openstelling van waterwegen vergemakkelijkten de toegang houtkapbedrijven en gouddelvers.

Het regenwoud van de Amazone is, vooral aan de randen, onderhevig aan voortdurende roofbouw op de biodiversiteit. Elk jaar vergroten tienduizenden boerderijen hun areaal, knabbelen aan het immense woud en vernietigen geleidelijk de inheemse gebieden die het helaas omringen.

Het Amazonewoud is de enige plek ter wereld waar de luchtvochtigheid niet afhankelijk is van de verdamping uit de oceanen: elke boom werkt als een beluchter die honderden liters water per dag in de atmosfeer uitstoot en zo luchtrivieren creëert die zelfs groter zijn dan de Amazonerivier. Satellietbeelden laten steevast een tropisch woud zien dat grotendeels door wolken wordt gemaskeerd. De dag waarop het oerwoud perfect zichtbaar is vanuit de ruimte zal ook de dag zijn waarop rivieren in de lucht verdwijnen, met catastrofale gevolgen voor onze planeet.

Deze tentoonstelling is de vrucht van zeven jaar menselijke ervaring en fotografische expedities - over land, water en door de lucht - naar een weinig bekend Amazonia dat ons blijft verbazen door de cultuur en vindingrijkheid van zijn volkeren, zijn mysteries, zijn kracht en zijn ongeëvenaarde schoonheid. Dankzij de ondoordringbaarheid van het oerwoud hebben de mensen eeuwenlang hun traditionele levenswijze kunnen behouden. Vandaag de dag worden ze ernstig bedreigd, net als het voortbestaan van het woud.

Deze beelden getuigen van wat er nog bestaat voordat er nog meer verloren gaat. Als we willen dat het leven en de natuur uitroeijing en vernietiging overwinnen, is het de plicht van mensen over de hele planeet om het te helpen beschermen.

**SEBASTIÃO SALGADO
LÉLIA WANICK SALGADO**

DE TENTOONSTELLING

Zeven jaar lang doorkruiste Sebastião Salgado het Braziliaanse Amazonegebied om het bos, de rivieren, de bergen en de mensen die er wonen te fotograferen. Dit diepe universum, waar de immense kracht van de natuur voelbaar is zoals op weinig andere plekken op de planeet, heeft het oog van de fotograaf doordrongen met opvallende beelden, waarvan de meeste voor het eerst aan het publiek worden getoond.

Begeleid door een geluidscreatie, een ware wereldsymfonie bedacht door **Jean-Michel Jarre** op basis van de concrete geluiden van het bos, geeft de tentoonstelling ook de stemmen en getuigenissen weer van de gefotografeerde indianengemeenschappen.

Deze meeslepende tentoonstelling in het hart van Amazonia, bedacht en ontworpen door **Lélia Wanick Salgado**, is een uitnodiging om te zien, te horen en na te denken over de toekomst van biodiversiteit en de plaats van de mens in de levende wereld.

EEN FOTOGRAFISCHE REIS

Na het Genesis-project, waarbij de meest afgelegen gebieden van de planeet werden gefotografeerd om hun majestueuze schoonheid vast te leggen, is de kunstenaar begonnen aan een nieuwe reeks reizen om de ongelooflijke natuurlijke diversiteit van het Braziliaanse Amazonewoud en de manier van leven van de mensen vast te leggen.

Hij bracht meerdere weken door in deze dorpen en fotografeerde tien etnische groepen. Vanaf kleine bootjes of vanuit de lucht onthullen Salgado's beelden het complexe labirint dat gevormd wordt door de kronkelende zijrivieren die de rivier voeden, de bergen die soms 3000 meter hoog zijn en de met water verzadigde luchten die ware hemelse rivieren creëren.

8

EEN WERELDSYMFONIE

De tentoonstelling belicht niet alleen de kwetsbaarheid van dit ecosysteem, maar toont ook de rijkdom van de geluidswereld in het Amazonegebied door de indrukwekkende foto's van Salgado samen te brengen met een originele creatie van Jean-Michel Jarre, gebaseerd op een idee van Lélia Wanick Salgado en met gebruik van concrete geluiden uit het bos. Het ruisen van de bomen, de kreten van dieren, het gezang van vogels en het neerstortende water uit de bergen, ter plekke verzameld in het hart van het Amazonewoud, creëren een soundscape die is aangepast aan het werk van Salgado.

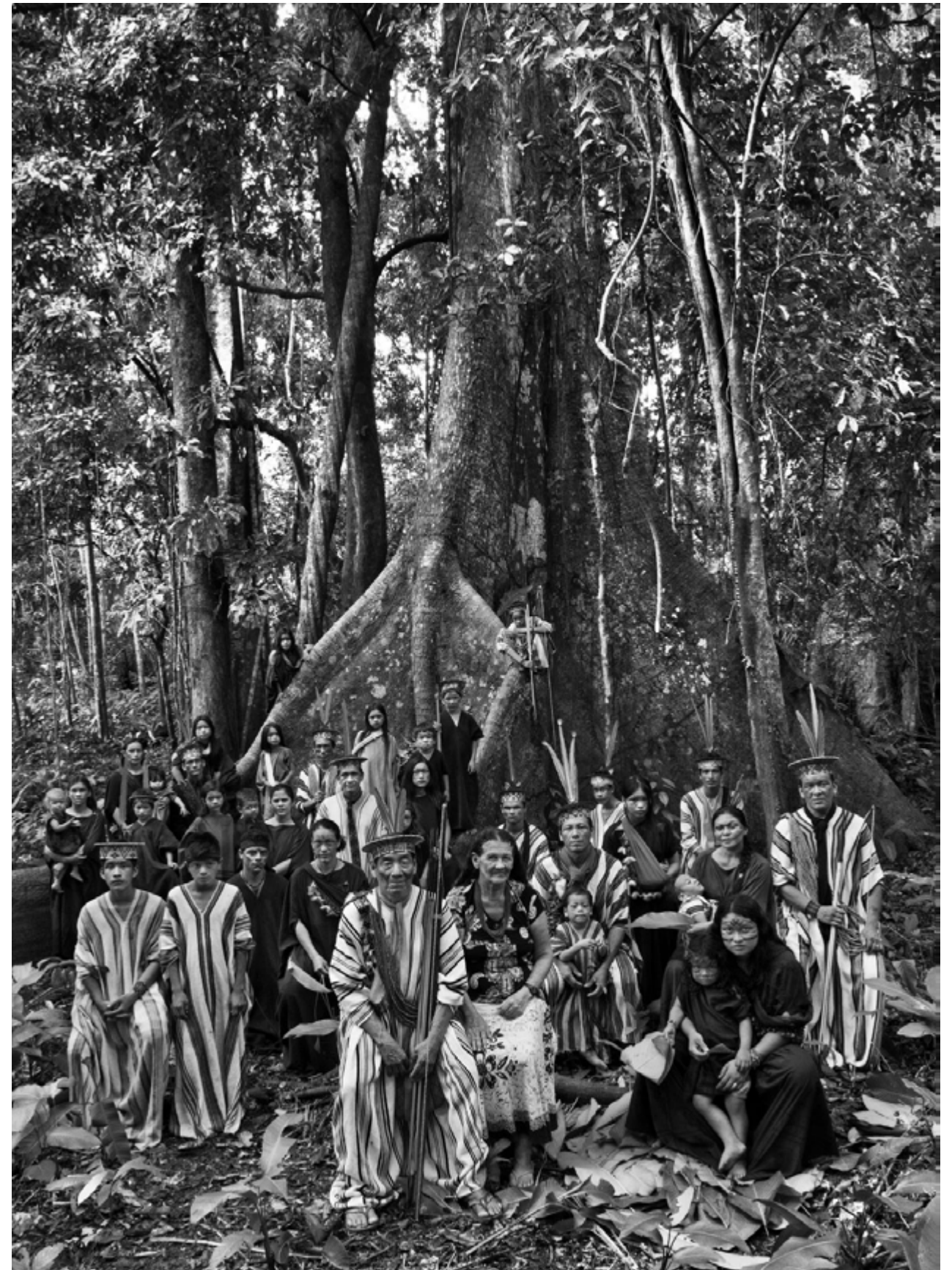
Jean-Michel Jarre werd in 1993 benoemd tot UNESCO-ambassadeur en is betrokken bij een aantal opmerkelijke projecten ter bevordering van tolerantie en cultureel pluralisme en ter bescherming van natuur en milieu.

EEN ONBETAALBAAR ERFGOED

Met meer dan 200 foto's, vergezeld van enorme projecties van deze buitengewone natuurlijke omgeving, belicht de tentoonstelling de kwetsbaarheid van dit ecosysteem. De tentoonstelling laat zien dat in de beschermde gebieden waar de inheemse gemeenschappen wonen, die de voorouderlijke beschermers van het bos zijn, het bos bijna geen schade heeft geleden.

Documentaires stellen ons in staat om te luisteren naar de stemmen van degenen die in het bos leven en om de rijkdom van hun cultuur te begrijpen. Door de kracht van deze beelden hopen Sebastião en Lélia Salgado het denken en handelen te stimuleren voor het behoud van dit onbetaalbare erfgoed van de mensheid.

Een tentoonstelling geproduceerd en gepresenteerd door Tempora, ontworpen door Lélia Wanick Salgado op muziek van Jean-Michel Jarre.

Ashaninka familie. Deelstaat Acre, Brazilië, 2016
• Sebastião Salgado

SCENOGRAFIE

Een fototentoonstelling is het decor voor een idee, een scenografie die een standpunt verdedigt. Bij het ontwerpen van Amazônia wilden we een omgeving creëren waarin bezoekers zich in het bos waanden, ondergedompeld in de uitbundige vegetatie en in het dagelijkse leven van de lokale bevolking. Naast beelden in verschillende formaten bevat het hart van de tentoonstelling ruimtes die doen denken aan oca's - inheemse woningen - om eilanden van menselijk leven in het midden van het bos op te roepen.

De route wordt onderbroken door een speciaal door Jean-Michel Jarre gecomponeerde geluidscreatie, gebaseerd op de concrete geluiden van het bos: het ruisen van de bomen, de kreten van dieren, het gezang van vogels en het neerstorten van water dat uit de bergen naar beneden stort.

Er zijn twee projectiehalen. De ene toont boslandschappen die verbonden zijn met het symfonische gedicht Erosion - Origin of the Amazon River van de Braziliaanse componist Heitor Villa-Lobos (1887-1959).

De andere toont portretten van inheemse mensen, begeleid door muziek die speciaal voor deze vertoning is gecomponeerd door de Braziliaanse muzikant Rodolfo Stroeter.

Hoewel het een illusie is om te denken dat we dezelfde sensaties die het woud biedt kunnen reproduceren, hopen we dat uiteindelijk een klein deel van de magie van het Amazonegebied en het leven van de mensen aan de bezoekers wordt onthuld en dat het voortleeft na de ervaring van deze tentoonstelling.

LÉLIA WANICK SALGADO

SCENOGRAFIE

AMAZONIA ZIEN EN HOREN

- 200+ FOTO'S

die de grootsheid en schoonheid van het Amazonegebied en de mensen die er wonen weerspiegelen

- ZEVEN EXCLUSIEVE INTERVIEWS

met getuigenissen van vooraanstaande inheemse figuren over de noodzaak om hun cultuur en milieu te redden

- EEN MUZIEKSCORE DOOR JEAN-MICHEL JARRE

50 minuten, gebaseerd op geluidsarchieven uit het Musée d'Ethnographie in Genève

- TWEE VOORSTELLINGEN

110 extra foto's, begeleid door muziek van Rodolfo Stroeter en het symfonische gedicht Erosão van Heitor Villa-Lobos.

- DRIE OCAS

geïnspireerd door inheemse gemeenschapshuisvesting films en foto's

Rivierarchipel van Mariuá. Rio Negro. Deelstaat Amazonas, Brazilië, 2019.

• Sebastião Salgado

Ashaninka jonge vrouw. Deelstaat Acre, Brazilië, 2016
• Sebastião Salgado

- Berg Roraima. Deelstaat Roraima, Brazilië, 2018.
• Sebastião Salgado

Inheemse Marubo bevolking. Deelstaat Amazonas, Brazilië, 1998.
• Sebastião Salgado

INTERVIEW MET SEBASTIÃO SALGADO

Interview door Pascal Huynh

© Renato Amoroso

Wat is de filosofie achter dit project en wat is de achtergrond ervan?

Het doel van deze tentoonstelling is om het debat over de toekomst van het Amazonewoud aan te wakkeren. We moeten dit samen doen, vanuit een internationaal perspectief en met de steun van inheemse organisaties.

Het Amazonegebied doorkruist 9 landen. Brazilië, dat ongeveer 8 keer zo groot is als Frankrijk, beslaat 65% van de totale oppervlakte van het Amazonegebied. Ik begon dit project in 2013, omdat ik me bewust was van de bedreiging voor de toekomst van het Amazonewoud. Mijn project loopt door tot 2019. Ik heb veel samengewerkt met de inheemse stammen, maar ook met het Braziliaanse leger, dat ter plekke wordt ingezet om de drugsmarkt aan te pakken en

waar een zeer groot aantal inheemse mensen deel van uitmaakt. De toegang tot het bos is erg moeilijk. Dus vergezelde ik het leger op zijn missie, fotograferend vanuit een helikopter. Zo kon ik beeldmateriaal verzamelen en de diversiteit van het Amazonegebied laten zien. Je zou kunnen denken dat het Amazonegebied een plat vlak is met veel rivieren, maar in de tentoonstelling zie je ook bergen en gebieden die al meer dan 1500 jaar geërodeerd zijn.

Hoe zijn deze gebieden veranderd sinds je een kind was?

Brazilië heeft twee grote ecosystemen van tropisch woud: het Amazonegebied, dat de helft van het land beslaat, en het Atlantische woud, dat zich over ongeveer 3000 km langs de Braziliaanse kust uitstrekt. Ik ben geboren in dit Atlantische woud, dat toen heel dicht was en een ongelooflijke biodiversiteit had. Maar over dertig jaar is dat allemaal verdwenen en vandaag de dag is er nog maar 7% van de oorspronkelijke omvang over. Als je het Atlantische bos van mijn jeugd vergelijkt met het bos dat we nu hebben, dan is dat een ramp. Dertig jaar geleden schatte men dat het Amazonewoud zijn hele grondgebied had, maar vandaag de dag is 18% van het bos verdwenen.

Het regenwoud van de Amazone is vooral een enorm reservoir van vocht. Dit is een essentieel aspect van je werk.

Het bos heeft een enorme verdampingscapaciteit. Het Amazonegebied is de enige niet-oceanische plek die de capaciteit heeft om zijn eigen vochtigheid aan te vullen (terwijl in principe wolken alleen worden gevormd uit mariene vochtigheid). Dagelijks verdampt er ongeveer 1000 liter water uit miljarden bomen, waardoor er een vochtigheidsstroom in de omgevingslucht ontstaat die veel groter is dan de Amazonerivieren zelf. Veel van de wolken die we in Frankrijk zien, komen daar vandaan.

Je project kijkt naar de toekomst, maar onderzoekt ook de tradities van de mensen die je hebt ontmoet.

Het Amazonegebied is niet alleen een uitgestrekt gebied, maar ook een van de grootste culturele concentraties ter wereld, met meer dan 300 verschillende volkeren en evenzoveel

INTERVIEW

talen. Deze culturen hebben tradities geërfd van de Inca's die, onder druk van de Spanjaarden 500 jaar geleden, afdaalden naar het woud en er nooit meer weggingen. Ik heb gewerkt met de Zo'é-stam van de Atlantische kust van Brazilië; de Jezuïeten rapporteerden het bestaan van deze stam in 1580-1600, maar sindsdien dacht men dat ze verdwenen was, en ongeveer twintig jaar geleden werd ze herontdekt. Dit volk deed er meer dan 3000 jaar over om van de Atlantische kust naar de staat Bahia in het zuidelijke Amazonegebied te migreren. Ze brachten de culturen van Bahia en het Caribisch gebied met zich mee en zijn de levende herinnering aan onze geschiedenis.

Wat voor soort relatie heb je opgebouwd met deze mensen en hoe hebben ze je verwelkomd?

Sinds de Braziliaanse grondwet van 1988 is het verboden om de stammen te benaderen om ze te beschermen. Geïsoleerde groepen die contact willen leggen met buitenstaanders kunnen het bos verlaten om dit te doen, maar het omgekeerde is onmogelijk. Ik heb gewerkt met gemeenschappen die we pas twintig jaar kenden, en zelfs een keer met een groep waar pas anderhalf jaar contact mee was.

Wanneer, midden in het Amazonegebied, zij die in het woud leven en zij die er niet wonen elkaar ontmoeten, komen we samen rond dezelfde humanistische waarden, zoals liefde, waardigheid... In het Amazonegebied aankomen is onze eigen soort binnengaan.

Wat voor soort muzikaliteit kwam je tegen in de loop van dit werk?

Ik ben geboren in een muzikaal land: overal in het land wordt Braziliaanse populaire muziek gespeeld en gepromoot. Ik zing zelf veel van de muziek die ik leerde toen ik jong was, en ik kon de Amazone alleen zingend fotograferen. Muziek is mijn rode draad geweest. De inheemse bevolking zingt veel, dag en nacht, behalve als ze aan het jagen zijn. Dan moet het absoluut stil zijn. Maar als ze landbouw bedrijven, fruit verzamelen of vissen, zingen ze veel. Ik voelde me dus thuis in het Amazonegebied. Er zijn grote muzikale vieringen, uitwisselingen en welkomstekens die lijken op muzikale toespraken. Als bijvoorbeeld een inheemse persoon - na een reis die één of twee weken door het woud kan duren - aankomt voor een feest, deelt hij zijn verhaal; de gast en de gastheer staan schouder aan schouder, oog in oog; de een vertelt zijn verhaal terwijl hij zingt en zijn gastheer geeft nieuws over het dorp dat hem ontvangt. Het is een prachtig gezicht!

De scenografie van de tentoonstelling dompelt ons onder in dit Amazonewoud...

De tentoonstellingsroute is ontworpen als een reis door het bos, geleidelijk binnenkomen vanuit de lucht en per boot. Je volgt de rivier. Het bos wordt dicht en dan kom je in een ruimte die doet denken aan inheemse huizen, waar je de stammen kunt ontmoeten. Jean-Michel Jarre heeft een muzikale compositie gemaakt met geluiden uit het Amazonegebied uit de geluidsarchieven van het Musée d'Ethnographie in Genève. In één ruimte worden portretten geprojecteerd van mannen en vrouwen uit het Amazonegebied, geïllustreerd door een soundtrack van inheemse muziek (speciaal voor de tentoonstelling gecomponeerd door de groep Pau Brasil), terwijl in een tweede ruimte foto's van het bos worden getoond, begeleid door het symfonische gedicht Erosão van Heitor Villa-Lobos. Hier zien we de oorsprong van de Amazonerivier, die deze erosie draineert; de kleur van het water is die van de aarde.

Omvat dit project een meer algemene reflectie op verwoeste gebieden elders in de wereld?

Ik heb veel in Azië gewerkt, vooral in Indonesië. Toen ik daar voor het eerst kwam, was het

eiland Sumatra bedekt met bos; nu is het allemaal verdwenen - alles is vernietigd om palmolie te verbouwen. Tegenwoordig wordt in het Indonesische deel van Nieuw-Guinea - wat bekend staat als West-Papoea - het bos veel sneller vernietigd dan in Amazonië. Dus de les die we hebben geleerd van het Amazonegebied geldt voor de hele planeet.

Nog maar een paar honderd jaar geleden leefden we in het bos. We maken deel uit van de natuur, van de diersoorten, van de biodiversiteit, en we moeten die beschermen om onszelf te beschermen. Ons leven in de stad heeft ons tot de vreemdelingen - de vreemden - van onze planeet gemaakt; we moeten terugkeren naar de natuur. Laten we iets herbouwen van wat we hebben vernietigd!

INTERVIEW MET JEAN-MICHEL JARRE

Interview door Jean-Yves Leloup

© F_Rousseau_EDDA

Hoe ben je op het idee gekomen voor het geluidswerk bij de Amazônia tentoonstelling?

Allereerst wilde ik een etnomusicologische benadering of achtergrondmuziek vermijden. Daarom heb ik een soort gereedschapskist gemaakt met muzikale elementen - orkestraal of elektronisch - die ontworpen zijn om het timbre van natuurlijke geluiden na te bootsen of op te roepen, waaraan ik geluiden uit de omgeving heb toegevoegd, en ten slotte etnische bronnen (stemmen, liederen, instrumenten) uit de geluidsarchieven van het Musée d'Ethnographie in Genève, waarmee ik veel contact had aan het begin van het project. Ik benaderde de Amazone met respect, op een poëtische en impressionistische manier.

Ik koos de stem- en geluidselementen vanwege hun suggestieve dimensie, in plaats van te proberen trouw te zijn aan een bepaalde etnische groep. Het leek me interessant om over het woud te fantaseren. Het draagt een krachtige verbeelding in zich, zowel bij westerlingen als bij indianen.

Deze muziek roept ook een vorm van nomadisme op, alsof de geluiden verschijnen en verdwenen in de loop van een transhumance. We moesten de principes van het orkestreren van natuurgeluiden overnemen, waarbij we uitgaan van geluiden die elkaar willekeurig opvolgen, maar die een harmonie of dissonantie kunnen vormen. En zoals elke symfonie heeft het werk zijn momenten van helderheid en spanning.

Hoe wordt deze creatie verdeeld?

Gezien de indeling van de tentoonstelling, die besloten ruimtes bevat, zou een ruimtelijk meerkanaalsgeluidssysteem niet hebben gewerkt. We kozen voor een klassiek stereosysteem en streefden naar een kwaliteitsweergave van het werk op lage niveaus. We hebben ook veel aandacht besteed aan de lage frequenties, die belangrijker zijn dan je zou denken in een boslandschap. Ze worden verspreid met luidsprekers die over de hele ruimte zijn verspreid.

Wat zijn de werken die je hebben getekend in dit proces van het transcriberen van de natuur?

Beethovens 6e 'Pastorale' symfonie, Debussy's impressionisme, sommige Afrikaanse muziek ook, die instrumenten kan gebruiken die het geluid van de natuur imiteren. We moeten niet vergeten dat veel van de vroegste instrumenten ontworpen waren om de geluiden van de omgeving te imiteren. En dan, in het algemeen, elektronische en instrumentale muziek, die vaak beschrijvend is en de verbeelding stimuleert.

INTERVIEW

Westerse kunstenaars die zich interesseren voor culturen die vreemd voor hen zijn, worden soms bekritiseerd voor bepaalde processen van «culturele toe-eigening».

Hoe verdedigt u uw benadering?

We moeten niet bang zijn om bepaalde onderwerpen aan te pakken. Het is gewoon een andere manier om eer te bewijzen aan de Amazone. Het is belangrijk om erover te praten; bezoekers moeten bewust worden gemaakt van het woud, zijn bewoners en de bedreigingen waar ze mee te maken hebben. Het is ook belangrijk dat critici hun standpunt kunnen verdedigen. Zoals elk standpunt is ook dit fotografische werk discutabel.

Laten we ophouden te denken dat er dingen zijn waar kunstenaars niet aan kunnen komen. Zolang je een gebied met respect benadert, zonder cynische uitbuiting, kun je een artistieke benadering niet veroordelen. Tot slot geloof ik dat de mening van anderen belangrijk is. Je moet verbanden leggen en de blik van anderen onder ogen zien, en die blik is net zo belangrijk voor de inheemse bevolking van het Amazonegebied als voor ons.

MUZIKALE INSTALLATIES

Terwijl je door de tentoonstelling wandelt, zijn er twee luisterruimtes met twee grootschalige projecties van foto's van Sebastião Salgado, begeleid door Braziliaanse muziek die door de fotograaf is uitgekozen.

PLANETA AMAZONIA *begeleid door erosão van heitor villa-lobos*

Heitor Villa-Lobos (1887-1959), nationaal figuur en illustere Braziliaanse componist, dirigent, cellist en gitarist, componeerde talrijke instrumentale en vocale stukken, werken voor orkest en kamerorkest. Hij haalde zijn inspiratie zowel uit de Europese klassieke traditie als uit de Braziliaanse folklore, zoals blijkt uit zijn beroemde *Bachianas Brasileiras* (1930-1945) of zijn *Études* (1929) voor klassieke gitaar. Onder zijn historische werken koos Salgado *Erosão* (*Origem Do Rio Amazonas*) [Erosie, Oorsprong van de Amazonerivier] om de soundtrack te componeren voor zijn diavoorstelling *Planeta Amazônia*. Een symfonisch gedicht dat emotie en inspiratie toevoegt aan zijn beelden, die de gratie en schoonheid van de rivieren, luchten, bergen en bossen van Amazonia vieren.

RETRATOS-PORTRAITS *met muziek van rodolfo stroeter*

Op uitnodiging van Lélia en Sebastião Salgado componeerde Rodolfo Stroeter, samen met de muzikanten Lelo Nazario, Marlui Miranda, Teco Cardoso, Ricardo Mosca, Noa Stroeter en Bugge Wesseltoft, de soundtrack voor de serie *Portraits*, een diavoorstelling gewijd aan de mannen, vrouwen en kinderen van de verschillende stammen van dit uitgestrekte gebied. Het werk combineert cello, akoestische bas, elektronica, geprepareerde piano en drums met traditionele liederen, fluitspel en percussie uitgevoerd door onderzoeker en kunstenaar Marlui Miranda, een specialist in Amazoneculturen.

DE STEM VAN DE INDIANEN

Gefilmd in het Braziliaanse Amazonegebied net voor de covid 19 epidemie en vertoond in de 3 oca's, vertellen 7 films die voor de tentoonstelling zijn geproduceerd de verhalen van vooraanstaande inheemse figuren over de noodzaak om hun cultuur en leefomgeving te redden.

Deze korte documentaires van 10-15 minuten, geproduceerd door de Braziliaanse journalist Leão Serva, een specialist in de wereld van het Amazonegebied en een oude medewerker van Sebastião Salgado, geven de Indianen de kans om in hun eigen taal te praten over hun leven, hun problemen en hun hoop, met ondertitels in het Frans, Nederlands en Engels.

De stamhoofden van de Amerindiaanse gemeenschappen zijn : **Afukaká Kuikuro** - **Kotok Kamayurá** - **Mapulu Kamayurá** (Sjamaan) - **Biraci Yawanawá** - **Moisés Piyãko Asháninka** (Sjamaan) - **Beto Marubo** - **Davi Kopenawa Yanomami** (Sjamaan).

Yanomami-sjamaan in interactie met geesten voor een beklimming van de Pico da Neblina. Deelstaat Amazonas, Brazilië, 2014.
• Sebastião Salgado

Een vruchtbare wetenschappelijke uitwisseling met het Musée d'Ethnographie in Genève

In opdracht van het Musée de la Musique - Philharmonie de Paris ter gelegenheid van de tentoonstelling Amazônia (Parijs 2021) en gecomponeerd door Jean-Michel Jarre, bevat het gelijknamige werk Amazônia zo'n veertig geluidsbronnen die tussen de jaren 1960 en 2019 zijn opgenomen in verschillende delen van Amazonia.

In 2016 werkte het MEG - Musée d'Ethnographie de Genève - samen met een netwerk van onderzoekers in de antropologie van de geluidsomgevingen in het Amazonegebied om het project Tales of Sound te creëren, een meeslepende installatie gebaseerd op zijn archieven verrijkt met recentere opnames. De installatie nodigde het grote publiek uit om op een gevoelige en gecontextualiseerde manier de mythologische opvattingen en geluidspraktijken van bepaalde Amerindiaanse gemeenschappen te ervaren.

De resultaten van dit onderzoek werden in januari 2020 bij MEG aan Jean-Michel Jarre gepresenteerd. Uit de uitwisselingen en discussies over de auditieve ervaring zoals die wordt beleefd door de Amerindiaanse bevolkingsgroepen in het Amazonegebied, ontstond het idee om de geluidsarchieven van MEG en die van andere antropologen die gespecialiseerd zijn in Amazonia, ter beschikking te stellen van Jean-Michel Jarre, voor de creatie van een muzikaal werk dat gepresenteerd zal worden in de tentoonstelling Amazônia. MEG heeft een collectie van ongeveer veertig uur aan geluidsarchieven uit Amazonia, waarvan dertig opnames gemaakt in Brazilië (Mato Grosso, Rondônia, Pará) en Frans Guyana tussen 1968 en 1992 door voormalige MEG medewerkers.

Deze ter plaatse verzamelde archieven gaan vergezeld van een overvloedige documentatie over de omstandigheden waarin dit geluidserfgoed bestaat. De hoge kwaliteit van de geluidsopnames, waarvan sommige onder moeilijke omstandigheden zijn gemaakt, is een waar bewijs van het belang van auditieve perceptie in Amazonia.

De opnames die in Amazônia zijn opgenomen, zijn afkomstig van de originele media (magnetische banden en audiocassettes) of van bewerkte disks, waarvan een kopie wordt bewaard in de archieven van het MEG. Deze documenten worden aangevuld met andere, niet eerder gepubliceerde opnames uit de persoonlijke archieven van vier antropologische onderzoekers: Jean-Michel Beaudet, Bernd Brabec de Mori, Matthias Lewy en Pierre Salivas.

Het MEG (Musée d'Ethnographie de Genève) is een openbare instelling die werd opgericht in 1901. De missie van het museum is het bewaren van voorwerpen die de cultuur van volkeren uit de hele wereldgeschiedenis illustreren. Het herbergt een collectie van meer dan 70.000 objecten en de bibliotheek bevat meer dan 60.000 documenten over de culturen van de wereld.

Het museum heeft een unieke collectie muziekopnames, de Archives internationales de musique populaire (AIMP), met meer dan 20.000 uur muziek, waarvan de collectie die musicoloog Constantin Brailoiu tussen 1944 en 1958 samenstelde de basis vormt, met meer dan 3.000 historische opnames.

Tempora is de Belgische leader in de ontwikkeling, het design, de realisatie, de promotie en het beheer van tijdelijke, permanente en doorreizende tentoonstellingen. Tempora werd opgericht in 1998 en heeft heel wat realisaties op haar actief staan, waaronder een paar van de belangrijkste culturele evenementen van de laatste jaren. Tempora is een geïntegreerd en multidisciplinair team met een kern van vaste medewerkers die elk een toegevoegde waarde betekenen met hun ervaring en specifieke kennis: architecten, historici, museologen, scenografen, wetenschappers, grafische vormgevers, multimedia ontwikkelaars, 3D-specialisten en monteurs,...

Eén van de eigenschappen van Tempora is haar internationale ervaring in Europa, Azië en Noord-Amerika, door tentoonstellingen te realiseren die voorbestemd zijn om rond te reizen en door het uitwerken en realiseren van permanente tentoonstellingen voor derden in het buitenland.

Het **Musée de l'Europe** Asbl, opgericht in 1998, heeft zich vanaf het begin ten doel gesteld om de burgers van Europa via cultuur en geschiedenis de sleutels aan te reiken tot hun gemeenschappelijke onderneming. Met andere woorden: hen laten inzien dat het Europa dat voor hun ogen wordt opgebouwd meer is dan een bureaucratische aangelegenheid: het is een project dat geworteld is in een gedeelde beschaving. Het centrale idee is bij te dragen aan de ontdekking van een Europese identiteit die wel degelijk bestaat, ook al zijn wij, de burgers van Europa, ons daar niet altijd van bewust. Deze identiteit sluit andere identiteiten, met name nationale identiteiten, niet uit, maar is inclusief en open voor dialoog met andere beschavingen.

Sinds zijn oprichting heeft het Musée de l'Europe, in samenwerking met Tempora, tentoonstellingen georganiseerd over identiteit, zowel in België als in het buitenland. Dit gebeurt volgens twee kernlijnen die het museum vanaf het begin heeft uitgestippeld: een Europa dat zichzelf in vraag stelt (« *L'Europe, c'est notre Histoire !* » ; « *14-18, c'est notre histoire !* ») ; en Europa in zijn relatie met andere beschavingen (« *Dieu(x), modes d'emploi* » ; « *L'Amérique, c'est aussi notre histoire !* » ; « *L'Islam, c'est aussi notre histoire !* » en, vandaag, « *Amazônia* »).

TEMPORA, PRESTATIES EN REFERENTIES

BELANGRIJKSTE PERMANENTE TENTOONSTELLINGEN

- Muzeum Drugiej Wojny Światowej, Gdansk, Polen
- Interaktywne historyczne centrum miasta w Polsce, Polen
- Ferme d'Hougoumont, Waterloo
- Centre d'interprétation de la légende de Saint-Georges et du dragon, België
- Centre d'interprétation de la Grotte Chauvet, Frankrijk
- Red Star Line Museum, Antwerpen
- Museum aan de Stroom (MAS), Antwerpen
- Hof van Busleyden, Een bourgondisch stadspaleis, Mechelen
- Abbaye Villers-la-Ville, België
- Le Musée du Fer, Fourneau Saint-Michel, België
- House of European History, Brussel
- Le Beerstorium de la Brasserie Dubuisson, Pipaix

- OTAN Transparency Center, Brussel
- Belexpo, Brussel
- “Planète Vivante” Museum voor Natuurwetenschappen, Brussel, België
- Experience Europe, Brussel, België
- Espace 14-18, Citadelle de Dinant, België

BELANGRIJKSTE TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

- *La Belle Europe*, Brussel, 2001
- *Einstein, l'autre regard*, Brussel, 2006
- *Dieu(x), modes d'emploi*, Brussel 2006, Madrid 2007, Quebec 2010, Ottawa 2011, Parijs 2012, Warschau 2013, Genève 2019
- *C'est notre histoire ! Cinquante ans de construction européenne*, Brussel, 2007; Wroclaw 2009
- *C'est notre Terre 1 & 2 !*, Brussel, Warschau, 2008
- *L'Amérique, c'est aussi notre histoire !*, Brussel, 2010
- *Be. Welcome. België en immigratie*, Brussel, 2010; Charleroi, 2011
- *14-18, c'est aussi notre histoire* Brussel, 2014
- *Via Antwerp. The road to Ellis Island New York*, Ellis Island Immigration Museum, 2016
- *L'Islam, c'est aussi notre histoire !*, Duitsland, Italië Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, 2010
- *21, rue la Boétie. Picasso, Matisse, Braque, Léger*, Luik 2016, Parijs, 2017
- *Bruegel, A poetic Experience*, Brussel, 2019
- *Warhol. The American Dream Factory*, Luik, 2020
- *Inside Magritte*, Luik, 2021
- *The World of Steve McCurry*, Brussel, 2017 ; Lyon, 2019 ; Antwerpen, 2021 ; Parijs, 2021
- *The Climate Show*, Brussel, 2022
- *Hyperrealism Sculpture. Ceci n'est pas un corps*, Luik 2019, Brussel 2021, Lyon 2022, Parijs 2022
- *Bill Viola. Sculptor of Time*, Luik 2023
- *Johnny Hallyday. L'Exposition*, Brussel 2022, Parijs 2023
- *Chéri Samba. Dans la collection Jean Pigozzi*, Parijs 2023
- *Passion Japon*, Lyon 2024
- *Andres Serrano. Portraits de l'Amérique*, Parijs 2024
- *Elliott Erwitt. Une rétrospective*, Parijs 2023, Lyon 2023, Brussel 2024
- *Terracotta Army. Et le premier Empereur de Chine*, Brussel 2024
- *Paul Delvaux en zijn Universum*, Luik 2024
- *Nadia Léger. Une femme d'avant-garde*, Parijs 2024

BELANGRIJKSTE LOPENDE PRODUCTIES EN TOEKOMSTIGE PROJECTEN

- *Antoine de Saint Exupéry. Un Petit Prince parmi les Hommes*, Lyon 2020, Brussel 2022, Strasbourg 2024
- *Pompeii. Cité immortelle*, Brussel 2017, Richmond 2019, Spokane 2020, Orlando 2020, Québec 2021, New-York 2022, Arlington 2024, Lyon 2024
- *Centre d'interprétation des Glaciers et du Climat*, Chamonix 2025
- *Robert Doisneau. Instants donnés*, Parijs 2025
- *Toutankhamon. À la découverte du pharaon oublié*, Lyon 2022, Strasbourg 2023, Metz 2025

GEDELEGEERD BEHEER

Bastogne War Museum, Bastogne

Mudia, Redu

WOM, Brussel

Musée Maillol, Parijs

Main global partner

ZURICH - HOOFDPARTNER

Sebastião Salgado, internationaal bekende fotograaf, activist en winnaar van de Praemium Imperiale-prijs voor schilderkunst in 2021, presenteert Amazônia, een baanbrekende fototentoonstelling. Deze adembenemende tentoonstelling documenteert het Braziliaanse regenwoud, zijn diverse landschappen en inheemse volkeren en zet bezoekers aan om na te denken over de toestand van ons milieu en de impact van de mensheid. Zürich is er opnieuw trots op geassocieerd te zijn met Sebastião Salgado, deze keer als hoofdpartner van de Amazônia tentoonstelling.

ZÜRICH'S TOEWIJDING AAN DE PLANEET

Bij Zürich willen we inspireren tot actie, omdat we samen meer kunnen doen. Een verantwoord en duurzaam bedrijf zijn, vormt de kern van wat we doen. We verkleinen onze eigen ecologische voetafdruk, helpen onze klanten duurzamer te handelen, ondersteunen het welzijn van onze medewerkers en helpen gemeenschappen weerbaarder te worden tegen natuurrampen en extreme weersomstandigheden.

Wij geloven dat fotografie een krachtig middel is om het bewustzijn van klimaatverandering en de milieuproblemen die de wereld om ons heen beïnvloeden, te bevorderen. Wij sluiten ons aan bij de inspanningen van Salgado om positieve actie voor de planeet te stimuleren.

voor meer informatie naar www.zurich.com

De Anavilhanas, beboste eilanden in de Rio Negro. Deelstaat Amazonas, Brazilië, 2009.

• Sebastião Salgado

NATIONALE LOTERIJ

De Nationale Loterij is veel meer dan alleen spelen.

26 Door voor een klein bedrag mee te spelen met een spel van de Nationale Loterij maken veel spelers niet alleen kans op de jackpot, maar krijgen ze ook de kans om talloze initiatieven in de samenleving te helpen. Dankzij alle spelers krijgen velen van ons de financiële steun die ze nodig hebben.

Dankzij haar unieke model kan de Nationale Loterij €200 miljoen investeren in projecten en verenigingen die een verschil maken op humanitair, sociaal, sportief, cultureel en wetenschappelijk vlak. De Nationale Loterij is veel meer dan spelen alleen.

ENGIE

ENGIE is trotse partner van Amazônia, een krachtige fototentoonstelling van Sebastião Salgado die de schoonheid en kwetsbaarheid van het Amazoneregenwoud en zijn inheemse gemeenschappen vastlegt. Als belangrijke speler in de energietransitie en de decarbonisatie, wil ENGIE bijdragen aan het behoud van biodiversiteit en de strijd tegen klimaatverandering - uitdagingen die nauw verbonden zijn met de toekomst van het Amazonegebied.

Met dit partnerschap bevestigen we onze toewijding aan duurzame energieoplossingen die zowel mensen als de natuur respecteren. Er zijn teams van ENGIE actief in Brazilië, die o.a. elektrische installaties aanleggen voor afgelegen gemeenschappen, zodat ze toegang krijgen tot essentiële diensten, wat de lokale sociale en economische ontwikkeling bevordert.

Sebastião Salgado roept op tot actie en herinnert hij ons aan de dringende noodzaak om dit vitale ecosysteem te beschermen. Bij ENGIE geloven we in de kracht van kunst om verandering en actie te inspireren.

nextensa • TOUR & TAXIS

NEXTENSA

Nextensa is een verantwoordelijke vastgoedspeler, die projecten ontwikkelt met een toegevoegde waarde op ecologisch en sociaal vlak. Het bedrijf zet zich in op duurzame stadsontwikkeling, waarbij innovatieve en toekomstgerichte projecten worden gerealiseerd die bijdragen aan een bruisende en gemengde leefomgeving.

Een van de ontwikkelingen is de herbestemming van de iconische **Tour & Taxis**-site in Brussel. Tour & Taxis is een levendige stadswijk in volle ontwikkeling die verleden, heden en toekomst op harmonieuze wijze met elkaar verbindt – met duurzaamheid, innovatie en gemeenschapszin als kernwaarden. Een inclusieve plek waar ervaringen, kunst & cultuur, wonen en werken elkaar ontmoeten.

AUDAC

Als pionier in duurzame audio-oplossingen legt AUDAC een sterkenadruk op milieuverantwoordelijkheid. Wij combineren onze passie voor geluid met onze toewijding aan duurzaamheid. Onze audio-oplossingen zijn niet alleen vooruitstrevend en energiezuinig, maar ook ontworpen met modulaire componenten die de levensduur verlengen en de ecologische voetafdruk verminderen.

Wij streven naar een toekomstbestendige aanpak door onze producten voortdurend te verbeteren met software-updates en modulaire upgrades. Dit streven naar duurzaamheid is eveneens verankerd in ons garantiebeleid, waarbij we een garantie van 5 jaar bieden op al onze producten.

SIGMA COATINGS

De wereld beschermen en mooier maken. Hoe bereiken we dat?

Bij Sigma investeren we niet alleen in vandaag, maar ook in morgen. Met kwaliteitsproducten, leerzame trainingen, inspirerende content en duurzame oplossingen willen we de wereld mooier maken en voor lange tijd beschermen.

We staan dicht bij alle professionele schilders. We zijn er voor de ervaren schilders die vertrouwen op onze producten van hoge kwaliteit.

En voor de volgende generatie, die de toekomst in handen heeft. We begrijpen dat onze keuzes van vandaag een impact hebben op de toekomst. Daarom blijven we luisteren, leren en innoveren. We verbeteren en verduurzamen onze producten en diensten voortdurend om niet alleen de wereld van vandaag, maar ook die van morgen mooier te maken. En daarom zeggen we: Sigma.

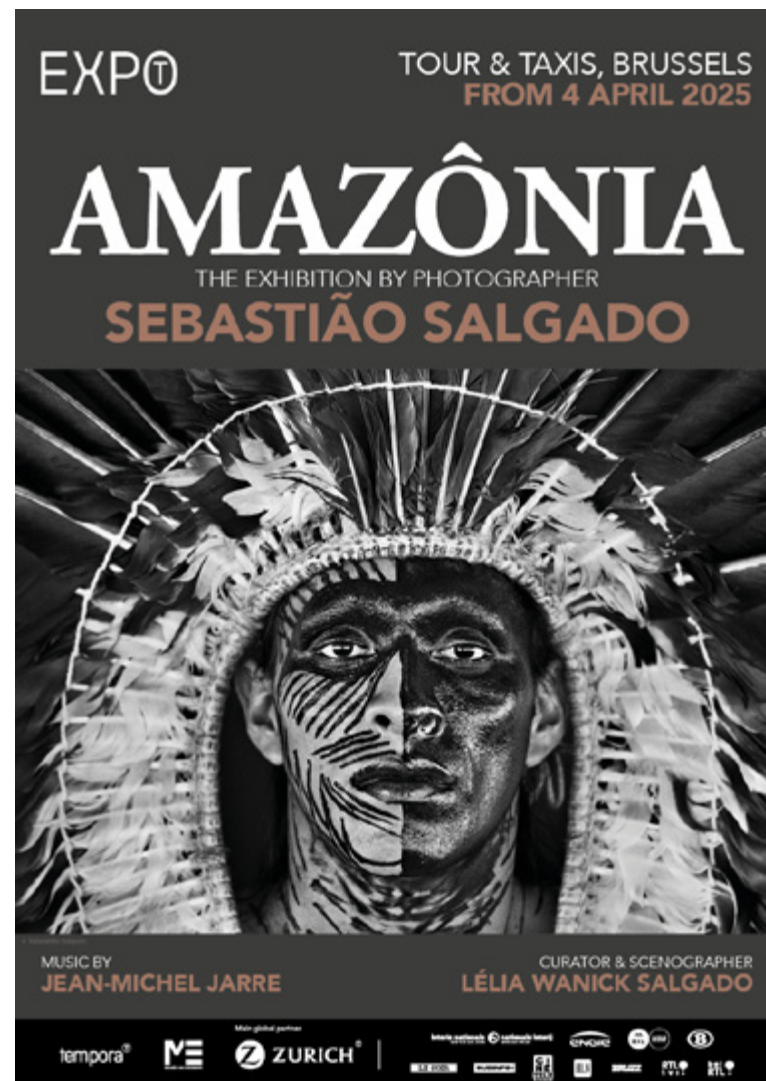

Rio Negro. Deelstaat Amazonas, Brazilië, 2019.
• Sebastião Salgado

AMAZÔNIA

THE EXHIBITION BY PHOTOGRAPHER
SEBASTIÃO SALGADO

Van 4 april tot 11 november 2025

LOCATIE

Tour & Taxis
Shed 4bis
1000 Brussel

OPENINGSUREN

Dinsdag - zondag: 10u - 18u
Maandag (behalve schoolvakanties en feestdagen): gesloten
Maandag (schoolvakanties en feestdagen): 10u - 18u

CONTACT

www.expo-amazonia.com
info@expo-amazonia.com
+32 (0)2 549 60 49

TARIEVEN

Standaard (> 18 jaar): €15,50 - €17,50
Jongeren (6 - 18 jaar): €11,50
Kinderen (onder 6): gratis

Gezinspakket (2 standaarden + 2 jongeren): €45 - €47

Studenten: €11,50 - €13
Mindervaliden: €11,50 - €13
Docent: €14 - €16
Senior (> 65 jaar): €14 - €16
Artikel 27: €1,25

Groepen (vanaf 15 personen, prijs per persoon): €14 - €16
Schoolkinderen (prijs per persoon): €8

Marauá-gebergte. Gemeente São Gabriel da Cachoeira. Inheems gebied van de Yanomami, staat Amazonas, 2018
• Sebastião Salgado

AMAZÔNIA

THE EXHIBITION BY PHOTOGRAPHER
SEBASTIÃO SALGADO

CARACAScom

PERSCONTACT

CARACAScom

www.caracascom.com

info@caracascom.com

+ 32 2 560 21 22

tempora[®]

ME
MUSÉE DE L'EUROPE

Main global partner

Z ZURICH[®]

loterie nationale **6** nationale loterij
BIEN PLUS QUE JOUER MEER DAN SPELEN

ENGIE

BXL LA VILLE DE STAD

B

LE SOIR

SUDINFO

CINÉ
TELE
REVUE

HLN

BRUZZ

RTL
t v i

bel
RTL